

MUZEJU GRADA ZAGREBA TREBA POSVETITI PAŽNJU KOJA ODGOVARA NJEGOVU ZNAČAJU

Muzej grada Zagreba osnovan je početkom ovog stoljeća i djeluje u našoj sredini gotovo već sedamdeset godina i jedna je od najstarijih ustanova te vrste kod nas. Po djelatnosti, zadacima i materijalu što ga skuplja je specifični muzej Zagreba nerazdvojivo vezan uz naš grad. Brineći se o predmetima muzejske vrijednosti zagrebačke provenijencije, ističe se kao važan činilac u čuvanju njegove kulturne baštine. A kako uz to sabire o njemu i drugu značajnu dokumentaciju, podatke i materijale kulturno-povijesnog značenja sve do najnovijeg vremena, postao je i istaknuta povijesna ustanova grada Zagreba. Ustanova kojoj se obraćaju i gdje nalaze podatke i materijale o daljnjoj i bližoj njegovoj prošlosti mnogi učenici, studenti, stručni i naučni radnici, novinari, film, RTV i ostali građani raznih zanimanja pa i oni koji radi zadovoljenja ličnih potreba žele upoznati povijest grada u kojem žive. Osim ove opsežne tzv. informativne aktivnosti Muzej djeluje prema javnosti i na druge načine: uskom suradnjom sa školama, predavanjima o Zagrebu, koncertima i drugim priredbama, a prije svega izložbama. Upravo ovima i napose stalnom izložbom koja prikazuje povijest i razvitak Zagreba on najviše predstavlja naš grad i pred domaćim i stranim svijetom. Naročito to čini svojim edicijama o Zagrebu prvenstveno zbornikom »Iz starog i novog Zagreba« kojeg ne čitaju samo naši brojni čitaoci, već se šalje i mnogim kulturnim i naučnim ustanovama i bibliotekama u zemlji i inozemstvu. Njegovo izdavanje rezultat je naučno-istraživačkog rada dobrim dijelom i stručnih radnika i ovoga Muzeja, a to predstavlja također jednu od važnih njegovih aktivnosti posvećenih gradu Zagrebu.

Vremenski i tematski djelokrug Muzeja grada Zagreba ima vrlo široki raspon. Obrađuje politički, socijalni, ekonomski, kulturni, prosvjetni, umjetnički i prostorni život te razvitak našega grada od najstarijih vremena (prethistorije, Rima i ranog srednjeg vijeka) kroz stoljeća do pojave radničkog pokreta, narodnooslobodilačke borbe i suvremene socijalističke izgradnje. Prema tome prati i današnji život i razvoj grada prikupljajući podatke, fotodokumentaciju o svim važnijim zbivanjima i promjenama u njegovom suvremenom razvitku, napose u njegovoj izgradnji i širenju u svim pravcima.

Uzevši u cjelini bez sumnje je vrlo značajna djelatnost Muzeja posvećena isključivo našem gradu, kojoj nažalost nije uvijek pridavana odgovarajuća briga ni zaslužena pažnja. Od osnutka pratile su Muzej grada Zagreba

neprestane poteškoće prisutne, uostalom, djelomično i danas, iako ne u tolikoj mjeri kao nekad. Nedostatak prostora, novca, opreme, pa i stručnih i ostalih radnika javljao se desetljećima. I dok su se problemi novca izvjesnom spretnošću i upornošću od vremena do vremena manje više uspješno rješavali (premda nikad potpuno), problem prostora ostao je aktuelan do danas. Od prvih početaka na Kamenitim vratima u Gornjem gradu do preseljenja u suterenske prostorije Umjetničkog paviljona na Trgu kralja Tomislava nalazio se Muzej najprije dvadeset godina u dvije tri male sobice, a onda isto tako dugo u vlažnom podrumu zgrade namijenjene potpuno drugoj svrsi. Ni u jednim ni u drugim prostorijama nije, uz ostale neprikladnosti, bilo nikakve mogućnosti razvoja. Mnogo prikladnije bile su prostorije što ih je Muzej dobio ubrzo poslije oslobođenja u zgradi u Opatičkoj ulici 8 u Gornjem gradu. No iz tih se već za godinu dana morao iseliti, pa je početkom siječnja 1947. došao u današnju zgradu. Ali ovdje je dobio samo nekoliko prostorija u kojima se, uglavnom, mogao tek magazinirati materijal. Ostali dio zgrade imale su druge ustanove. Poslije borbe od nekoliko godina Muzej je dobio daljnje prostore u zgradi, ali ni izdaleka sve, i proširio se na površinu koju ima danas. No to nije bilo ni tada kao što nije ni danas dovoljno za njegove potrebe, pa je problem ostao aktuelan do dana današnjega. Muzeju su, naime, potrebni ne samo svi ostali prostori u sadašnjoj njegovoj zgradi, nego i oni u susjednom Popovom tornju i gornjogradskoj osnovnoj školi. No sve te prostore zauzimaju trenutno druge ustanove koje doduše ne moraju biti baš na ovom mjestu, ali prije nego eventualno isele trebat će im, naravno, osigurati drugi smještaj.

Proširenjem u sadašnjoj zgradi i pripajanjem škole i sredovjekovnog tornja dobili bi se neophodno potrebni i izložbeni i radni prostori. U njima bi se mogao ostvariti potpuni stalni postav s cijelim 19. i 20. stoljećem uključivši i povijest radničkog pokreta, narodnooslobodilačku borbu i suvremenu socijalističku izgradnju Zagreba. Osigurali bi se prostori i za povremene izložbe, za predavanja, seminare, koncerte i druge priredbe, knjižnicu, čitaonicu, arhiv, fototeku, studentske zbirke, i depoe, lapidarij, fotolaboratorij, preparatorsku i restauratorsku radionicu, radne prostorije itd. Pripajanjem školske zgrade i Popovog tornja dobio bi se uz to i jedinstven kulturno-historijski kompleks zgrada posebne spomeničke vrijednosti. Tim više što su sve spomenici kulture prve kategorije i kao takve zaštićene u konzervatorskom smislu. Trebalo bi stoga za tu zamisao zainteresirati i predobiti mjerodavne i nastojati da se ona kad tad ostvari. Makar i postupno u duljem vremenskom razdoblju.

Osim pitanja proširenja Muzeja i spomenutih pripajanja aktuelna je i potreba rekonstrukcije sadašnje zgrade i njena adaptacija za razne djelatnosti Muzeja. A u vezi s tim bilo bi potrebno izvesti više znatnijih investicionih radova na njoj: temeljiti popravak krova i krovišta, novo žbukanje i bojadisanje svih uličnih i dvorišnih fasada, izolacija vlage u prizemnim prostorijama, izmjena i pojačanje električnih vodova u čitavoj zgradi, uvođenje centralnog grijanja, građevni zahvati u tavanskom prostoru radi smještaja depoa i radionica, pregradnje stubišta, uređenje podruma i njegovo osposobljavanje za izložbene potrebe i sklonište muzejskih predmeta i radnika za slučaj ratne opasnosti, uređenje dvorišta i okolnog trijema za izložbeni prostor i dr. Ti radovi predstavljaju zapravo hitne redovite potrebe, pa će ih kao neophodno nužne trebati prije ili kasnije izvesti i bez obzira na rekonstrukciju i adaptaciju zgrade. Stoga je i Skupština grada Zagreba u svojem prijedlogu društvenog

plana razvoja za 1974—1975. i predvidjela uvođenje centralnog grijanja i uređenja fasada muzejske zgrade. A mora se, dakako, nastojati da se i ostali radovi izvedu postupno u što skorijoj budućnosti.

Daljnji prostori potrebni su Muzeju i radi proširenja stalne izložbe koja se u sadašnjem prostoru, budući da je premalen, nije mogla ostvariti potpuna. Danas, naime, zbog toga prikazuje povijest Zagreba samo do početka 19. stoljeća, dok ostalo 19. i 20. stoljeće nedostaju. A to je upravo vrijeme koje je u razvitku Zagreba bilo najznačajnije. Sva važnija zbivanja u njegovom političkom, socijalnom, ekonomskom, komunalnom, kulturnom, umjetničkom i obrazovnom životu, a napose u pogledu njegovog prostornog i urbanog razvoja, rasta, fluktuacije i karaktera stanovništva, događala su se baš u tom razdoblju. Stoga će u budućem proširenju, nastavku stalne izložbe morati biti svakako obuhvaćena i prikazana.

Osim nastojanja da se dobiju novi prostori, preuredi i adaptira sadašnja zgrada i na njoj izvedu veći investicioni radovi, trebat će omogućiti prvenstveno financijskim sredstvima i daljnju reorganizaciju, obnovu sadašnje stalne izložbe. Prije svega jer je u današnjem obliku već zastarjela i nepotpuna, a uz to je u muzeološkom pogledu postala nesuvremena i za Zagreb nedovoljno reprezentativna. Do sada su obnovljene četiri izložbene dvorane, a treba obnoviti još slijedećih sedam. Dosadašnja obnova tekla je vrlo sporo te je trajala nekoliko godina, jer nisu dobivana za nju potrebna namjenska sredstva, već se morala ostvarivati novcem iz redovite dotacije i izvanrednih i nestalnih zarada Muzeja. Stoga za reorganizaciju slijedećih sedam dvorana, da bi se ostvarila brže i u normalnijem roku, svakako treba osigurati posebna namjenska sredstva.

Uporedo s prostornim proširenjem, adaptacijom zgrade i obnovom stalne izložbe pojavit će se dakako i problemi opreme kako same izložbe tako i ostalih pratećih prostora: depoa, studijskih zbirki, radionica, fotolaboratorija, fototeke, knjižnice, čitaonice itd. pa će i te probleme trebati paralelno rješavati. S povećanjem prostora proširit će se i djelatnost Muzeja te će u vezi s tim trebati povećati i broj radnika, i stručnih i tehničkih. Premda će se sve to moći ostvarivati bez sumnje samo postupno, ipak će za to trebati redovno odobravati znatnija financijska sredstva. No što se ovih tiče Muzej grada Zagreba nije, nažalost, nikad bio osobite sreće. Iako je uvijek uspješno izvršavao svoje zadatke i razvijao upravo primjernu djelatnost, po dotacijama bio je uvijek gotovo posljednji među muzejima. I da nije imao vlastitih zarada, ne bi mogao normalno djelovati. Teško je reći da li je tome bio razlog nedovoljno razumijevanje, odnosno neshvaćanje značenja ovog specifičnog muzeja Zagreba ili to što smo možda sami bili premalo glasni i nedovoljno uporni u isticanju i dokazivanju tog značenja. Bilo kako bilo taj nesporazum trebao bi nestati i ubuduće Muzeju grada Zagreba posvetiti pažnju koja odgovara njegovoj vrijednosti i značenju. Kad se to postigne, dobit će naš grad svoj i u svakom pogledu reprezentativni muzej kakav bi kao glavni grad SR Hrvatske i grad s bogatom poviješću i velikim značenjem u prošlosti i sadašnjosti bezuvjetno morao imati.

FRANJO BUNTAK